

FRITIDSPEDAGOGIKK FOR SMÅSKOLEN

PR. 19.05.16

ENKLE RÅD FOR HVORDAN DU KAN STØTTE DITT BARN S KOLEGANG.

Lesing
Skrijving
Regning
Svømming

*«ALLE BARN HAR EN GNISTI I SEG.
ALT VI TRENGER ER Å TENNE DEN»*

Roald Dahl.

Noen kompetansemål lærer elevene best gjennom praktisk erfaring i et realistisk miljø – også kjent som «det virkelige livet». (Jonny Becher Eriksen).

LESING:

- Lesing hjemme bør være en hyggestund for gode opplevelser. Barnet behøver ikke lese for deg, som i en klasseromssituasjon, der du er kun lytter og kontrollør. Prøv å gjøre dette til en positiv fellesopplevelse dere er sammen om.
- Velg riktig tidspunkt. Velg et tidspunkt barnet ditt er våkent og opplagt.
- Bildene er viktige. Snakk sammen om bildene. Dette gir barnet en idé om hva boka/teksten handler om.
- «Lesefinger», la barnet peke på hvert ord dere leser. Dette er spesielt viktig i starten av leseopplæringa.
- La barnet undre seg når det leser. Det er fint å le, undre seg og fantasere videre omkring det boka/teksten handler om. Hjelp barnet ved at dere snakker sammen om teksten.
- Lydér ukjente og vanskelige ord. Om barnet står fast må dere lydere ordet sammen. Husk å bruke bokstavens lyd og IKKE bokstavens navn (P bokstaven uttales «P» og ikke PE).
- Hjelp barnet ditt når det trengs. Ikke forvent at barnet skal lese boka helt aleine. Motivasjon og lyst er en forutsetning. Leselyst skapes ved gode opplevelser sammen med deg og en tekst dere begge er opptatte av.
- Gå på ord jakt. Ordgjemsel, be barnet å finne bestemte ord i teksten. Snakk om hva de litt vriene ordene betyr.
- Det gjør ingen ting om dere leser ei bok/en fortelling mange ganger. Å lese en og samme tekst mange ganger er god læring for barna. I sær i de første åra da man skal lære seg lesekunsten.
- Ikke hold på for lenge. Ikke la barnet gå lei. Stopp mens leken er god og opplevelsen hyggelig. For de yngste er 15 minutter lesing hver dag lenge nok. De motiverte kan holde på lenger.
- Lesing kan gjøres på mange måter, og bør varieres i den perioden barnet skal lære seg å lese.
 - Ikke glem å lese høyt for barnet ditt. Hver dag om du får det til.
 - Vi kan lese i kor, vi kan lese en liten tekst opp igjen mange ganger til vi nesten kan den utenat, og den voksne kan lese setningen først, for at barnet så skal lese det samme etterpå. Og vi kan lese annen hver setning for å hjelpe til.
 - Når dere kommer til et ord som er nytt eller litt rart så snakk om hva ordet betyr og hvorfor det høres rart ut.

- Rytme og rekkefølge er viktig, både for å lære seg å regne og å lese:
 - Klapp rytmer (rytmen i ord, eller å herme etter hverandre)
 - Snakk om hva som er først, sist, i midten, nest først, nest sist osv. Det kan være moro, og er i alle fall nyttig 😊
- Handling i butikken kan gjøres til noe annet enn godtemas:
 - Lenge før skolealder kan barnet få egen handlelapp med tegninger av det som skal ned i den lille handlekorga.
 - Når barnet har skjønnt dette kan du legge til blokkbokstaver (store bokstaver) under tegningen.
 - Og så kan tegningene etter hvert kuttes ut.
- Begrepsforståelse er helt grunnleggende i all læring.
 - Hva betyr egentlig ordene? Dette er et fint utgangspunkt for småprat i det daglige. Vi undrer oss egentlig for lite i hverdagen, og vi gir en gave til ungene våre om vi tar oss tid til å undre oss mer sammen med dem, – på deres premisser.
 - Er tog et langt ord? Egentlig? Hva er lettest av ett kilo murstein og ett kilo ull?
- BISON betyr:
 - B = bilder. Se på bildene, snakk om dem.
 - I = innledning. Er det en innledning som forteller noe om hva det hele dreier seg om?
 - S = siste avsnitt. Her kommer det ofte en oppsummering.
 - O = overskrift. Lange tekster er ofte delt opp med overskrifter som forteller litt om hva som kommer.
 - N = NB ord. Ord som er vriene å lese eller forstå.
- Vi har tre former for lesing: rekreasjonslesing, studielesing og deklamasjon. Rekreasjonslesing er det vi oftest driver med, og den skal gi oss gode opplevelser. Det er rekreasjonslesinga dere skal legge vekt på hjemme.

SKRIVING:

Alle punktene som står under lesing vil også være til god hjelp i ditt barns skriveutvikling. Lesing og skriving hører sammen.

- Rett felles oppmerksomhet mot bokstaver og ord som møter barna i dagliglivet.
 - Når dere handler i butikken kan du f.eks. si «Der er en M, det står M E L K. Kan du høre hva som er den første bokstaven?»
 - Veiskilt og plakater gir mange muligheter.
 - La barnet skrive handlelista, kanskje det holder med å skrive første bokstaven for hver ting dere skal kjøpe, og så gjette hva bokstaven betyr når dere kommer i butikken?
- Bokstavlæring er viktig, og sammenhengen mellom bokstavkunnskap og lese- skriveferdigheter er svært sterk. Lek med magnetbokstaver på kjøleskapet, spill alfabetspill, gjør oppgaver i aktivitetsbøker sammen etc.
- Tegning er en øvelse i å mestre finmotorikk som seinere har betydning for skriftforming.

- Lekeskriving er bra, og det er gjerne lettere å skrive store bokstaver enn små. Tulleord er morsomme, ikke legg vekt på å rette så alt blir riktig. Det kommer tidsnok!
- Skriv brev/kort sammen til bestemor eller bestefar, tanter og onkler. Lag en liten bok med skriving der dere hefter sammen arkene.
- Snakk om at en skriver for å fortelle noe en har opplevd, for å spørre om noe eller at en vil skrive noe pent til noen.
- Biblioteket inneholder skatter! Forsøk å få til en bibliotekur i måneden.

MATEMATIKK:

Matematikk er språk og symboler. Akkurat som med lesing og skriving vil dagliglivet gi oss mange fine muligheter til å forberede barna våre på skolens matematikkoppgaver. Det du trenger er litt god tid, tålmodighet og godt humør.

- Lær tallene, snakk om først og sist, over og under, midt i mellom og nest sist, mest og minst etc.
- Tell oppover og nedover, finn tall i omgivelsene. Når dere øver på å telle er det fint å noen ganger begynne på et annet tall enn 1.
- Samler dere på korkene fra melk-/juicekartonger vil dere få fine konkreter å bruke når fingrene ikke strekker til.
- I dag er det fem grader. Hvordan er tallet fem? Hva er forskjellen på fem grader og fem kuldegrader.
- Konkreter er bra, pinner og perler. Lek med penger og lag f.eks. hauger med samme verdi. Forskjell på verdi.
- Øv og snakk daglig om kalender (dager, måneder, år) og tid (sekunder, timer, minutter).
- Tid er noe rare greier. Øv opp en følelse av tid ved f.eks. å ta tiden i ett eller to minutter. «Nå leser vi i ett minutt».
- Aktivitetsbøker kan være veldig fine med oppgaver om sortering og mønster.
- Sortering (hva passer/passet ikke sammen) er sentralt i matematikk. Det øver vi på når vi setter matvarene på plass etter handling (mjøl og tannpasta hører ikke sammen, hva hører sammen?) «Hvorfor rydder du leikene på rommet ditt som du gjør?»
- Når dere leker med Lego el.l. så kan der finne fram fem klosser, osv., la barnet telle øyne på terningen når dere spiller. Alle slags brettspill duger. Husk å være tålmodig....!
- Trekant, firkant, sirkel, pyramide og terning er figurer som går igjen i mange lekesaker og i våre omgivelser ellers. Bevissthet om navn og form er nyttig å ha med seg.
- Det er mye god matematikk i å dele opp ei kake eller en pizza 😊

- Addisjon og subtraksjon, legge sammen og trekke fra. Her er det bare fantasien som setter grenser. Det viktigste er at dere voksne er bevisste på dette, og gjør øvinga lekbetont.
- Snakk om mål og vekt på kjøkkenet når det bakes og lages mat. La ungene få prøve seg.
- Penger er ypperlig for praktisk matematikkforståelse. Lommepenger kan være en lur måte å trene regning på. Barna får erfaring med titallsystemet (enere, tiere, hundrelapper).
- Handle lørdagsgodt for 20 kr. f.eks.
- Innen elevene er ferdige med 4. klassetrinn skal de ifølge læreplanen kunne løse praktiske oppgaver som gjelder kjøp og salg. Sparing og budsjett er pensum på ungdomstrinnet. Her er det bare å begynne, og dette må vi være sammen om 😊 . Da blir resultatet garantert best.

SVØMMING:

Å lære å svømme henger sammen med å være trygg i vann.

Som foreldre er det fint om du kan være med på å gi barnet ditt **den gode vannfølelsen**.

Et annet begrep er **vanntilvenning** som er å erfare og venne seg til vannets egenskaper. Det er den **følelsen av trygghet og mestring i vann** som gjør barnet ditt i stand til å lære å svømme.

- For å få til det best mulig må du være med barnet ditt i vannet. Trives du og er trygg i vannet sjøl smitter dette raskere over på barnet og vanntilvenninga går ofte raskere over i den gode vannfølelsen.
- Ved at du er med barnet ditt uti gir du barnet ditt en fysisk levende og trygg forankringsbøye som roser, oppmuntrer og inspirerer og som er der stor og trygg hvis barnet har behov for å kose eller klamre seg til tryggheten. Dessuten er det morsomt og svært givende å være tilstede når barnet ditt gleder seg over fremgangen.
- Vanntilvenning er en prosess som godt kan starte i badekaret i et trygt miljø gjennom sprut, plask - og med leker. Man trenger tid til å venne seg til vannet, og hvordan det påvirker kroppen. I et basseng møter man litt kaldere og dypere vann.
- Prosessen er ikke slutført før en har kjent på vannet ute der bunnforhold, temperatur og rytme i vannet (bølger og strømninger) utgjør nye utfordringer.
- Den gradvise mestringen av forholdene i vann skjer ved en gjennomgang av de 4 kjernefunksjonene: Dykke - Flyte - Gli – Fremdrift.

Timetallet i svømming er lavt. For at barnet ditt skal lære å svømme er vi avhengige av at dere hjemme gjør en jobb med vanntilvenning, regelmessige besøk i svømmehallen, og bader mye om sommeren.

Aktuelle nære badesteder ute og inne er Badedammen ved Kvitfjelltunet, svømmehallen på ungdomsskolen, Fron Badeland, Karlsvogna fjellbad på Venabygdsfjellet, bassenget på Gudbrandsgard hotell og Jorekstad fritidsbad.

Er barnet blitt fortrolig med vann hjemmefra kan vi starte rett på grunnleggende svømmeopplæring i 3. klasse da svømmeundervisningen i skolen begynner.

Læringslyst....., det spiller ingen rolle hvordan barna får kunnskap. De har ulike læringsstrategier. Barna trenger foreldre som tar vare på seg selv for å ha overskudd til barna sine. Det beste foreldre kan gjøre er å gi barnet en grunnleggende følelse av å bli elsket og verdsatt for den man er.

Kjell Tangerud
rektor
